

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Проект

**ОСВІТНЬО–НАУКОВА ПРОГРАМА
«ДИЗАЙН»**

Третього рівня вищої освіти
за спеціальністю 022 Дизайн
галузі знань 02 Культура і мистецтво
СВО: доктор філософії

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради

_____ / Даниленко В. Я /

(протокол № __ від «__» _____ 2020 р.)

Освітня програма вводиться в дію

_____ 2020 р.

Харків 2020 р.

**ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми**

СХВАЛЕНО :

Методичною радою ХДАДМ
Протокол № _____ від
« _____ » _____ 2020 р.

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з НДР
_____ О. В. Гончар

РЕКОМЕНДОВАНО:

Вченою радою ХДАДМ
Протокол № _____ від
« _____ » _____ 2020 р.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено проєктною групою підготовки ОНП «Дизайн» зі спеціальності 022 Дизайн у складі:

1. ІВАНЕНКО Тетяна Олександрівна — кандидат мистецтвознавства, доцент, гарант освітньо-наукової програми.
2. ДАНИЛЕНКО Віктор Якович — доктор мистецтвознавства, професор, академік НАМУ.
3. СБІТНЄВА Надія Федорівна — кандидат мистецтвознавства, професор.

Рецензії-відгуки стейкхолдерів:

1. РОМАНЕНКО Наталя Григорівна — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету.
2. СВІРКО Володимир Олександрович — кандидат психологічних наук, директор Українського науково-дослідного інституту дизайну та ергономіки.

Ця програма не може бути повністю чи частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Вченої ради Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

1. Профіль освітньо-наукової програми «Дизайн» зі спеціальності 022 «Дизайн»

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії (PhD) з мистецтвознавства
Офіційна назва освітньої програми	Дизайн
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Академічна довідка, 49 кредитів ЄКТС, термін навчання за ОНП 2,5 роки (повний термін підготовки аспіранта – 4 роки)
Наявність акредитації	
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень
Передумови	Повна вища освіта
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	Запроваджена у 2016 році
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://ksada.org/4aspirant.html
2 – Мета освітньої програми	
	Формування фахових компетентностей, що скеровані на: <ul style="list-style-type: none"> – дослідження теоретичного дискурсу, історичного розвитку та сучасного стану художньо-проектної культури, наукових засад дизайн-процесу, методики створення дизайн-продукту; – запровадження набутих результатів у освітньо-наукову, соціальну, комунікативну та промислово-виробничу сфери життєдіяльності людини; – застосовувати набуті результати у викладацькій та дослідницькій діяльності
3 - Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань — 02 Культура і мистецтво, спеціальність — 022 Дизайн
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Напрями наукових досліджень зі спеціальності 022 Дизайн: <ul style="list-style-type: none"> – теорія та історія дизайну — аспекти осмислення процесів становлення та розвитку матеріальної культури, взаємодії мистецтва і техніки; – методи і засоби створення властивостей об'єктів дизайну, що визначають їх естетичні, соціально-культурні, ергономічні, функціонально-експлуатаційні, маркетингові та екологічні характеристики; – синтез видів проектно-художньої діяльності в контексті формування гармонійного предметно-просторового середовища; – формоутворення об'єктів дизайну: стилістика, художньо-образні

	<p>особливості, принципи оптимальних технологій їх створення;</p> <ul style="list-style-type: none"> – стилістика та художньо-образні засоби дизайн-діяльності; – національні традиції матеріальної культури у контексті сучасних тенденцій проектно-художньої творчості; – екологічний дизайн як напрям проектування гармонійного предметного середовища з урахуванням вимог охорони довкілля та культури; – засоби візуальної комунікації, дизайн знакових систем і мультимедіа у соціокультурному просторі; – історико-мистецтвознавче підґрунтя сучасного дизайну; – проблеми дизайнерської освіти та підготовки кадрів у галузі дизайну; – організаційно-управлінські аспекти дизайнерської діяльності; – дизайн в контексті економіки символічного обміну; – дизайн як чинник формування креативного суспільства; – дизайн у формуванні інновацій; – дизайн як творча діяльність; – видове різноманіття дизайну: генеза, сучасний стан, тенденції розвитку
Особливості програми	<p>Особливість програми пов'язана із системним, узагальнюючим баченням генези сучасних наукових досліджень. Вона націлена на пошук та формування нових методів наукового аналізу проблем дизайну; формування дослідницьких компетентностей, що передбачають інтерпретацію художньо-проектного процесу та його переосмислення; розуміння процесу створення дизайн-продукту як одного із пріоритетів у сучасному науковому просторі; пропонує здобувачеві значне розширення меж традиційної джерельної бази мистецтвознавчих досліджень, з орієнтацією на новітні форми та тенденції розвитку інноваційного проектування.</p> <p>Програма скеровує здобувача на пошук векторів розвитку науки в галузі дизайну в майбутньому, де окремою складовою є заохочення здобувачів до наукового прогнозування та моделювання нових форм дизайнерського аналізу.</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Наявність здобутих компетенцій дозволяє доктору філософії з галузі мистецтвознавства реалізовувати викладацькі функції (посади науково-педагогічних працівників університетів, академій, інститутів, коледжів як структурних підрозділів університетів) та дослідницькі функції (посади наукових дослідників державних наукових установ, лабораторій, галузевих академій тощо). Також підготовка доктора філософії передбачає можливість здійснення організаційно-управлінських функцій у галузі вищої освіти та науки відповідного профілю.</p>
Подальше навчання	<p>Можливість написання докторської дисертації</p>
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Комплексне поєднання лекційних, семінарських та практичних занять; самонавчання (самостійна робота); авторські методики викладачів тощо. Під час навчання аспірантом здійснюється науково-дослідницька робота, пов'язана із написанням наукових статей, тез, підготовки доповідей та оформленням результатів дослідження у вигляді дисертації.</p>
Оцінювання	<p>Докторський іспит зі спеціальності, екзамени, заліки, поточний контроль</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	<p>Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної дослідницько-інноваційної проектно-художньої діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань про дизайн та/або його професійну проектну практику</p>
Спеціальні (фахові)	<p>1. Здатність орієнтуватись в процесі становлення і подальшого розвитку</p>

компетентності СК	<p>дизайнерської практики, застосовувати механізм її аналізу та знання сучасного стану наукової літератури за обраною спеціальністю.</p> <p>2. Здатність використовувати знання сутності провідних мистецьких концепцій, теоретичних та практичних проблем з історії вітчизняної та зарубіжної дизайнерської діяльності.</p> <p>3. Здатність орієнтуватись у сучасних проблемах дизайну.</p>
Загальнонаукові (філософські) компетентності ЗК	<p>1. Здатність до володіння професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії, осмислення основних категорій мистецтва в аспекті філософської парадигми.</p> <p>2. Здатність володіти знаннями з теорії розвитку вітчизняної та зарубіжної культури і мистецтва, аналізувати та формувати культурологічні моделі</p>
Дослідницькі компетентності ДК	<p>1. Здатність аналізувати наукові питання та виявляти проблеми в сфері розвитку мистецької діяльності.</p> <p>2. Здатність формувати методiku проведення наукового дослідження для отримання достовірного результату, компетентно вирішувати професійні питання усіх етапів і складових процесу наукового дослідження.</p> <p>3. Здатність застосовувати знання на практиці, обирати оптимальні методи викладання матеріалу, планувати власну науково-педагогічну діяльність.</p> <p>4. Здатність надавати та презентувати наукові результати в усній і письмовій формі відповідно до сучасних вимог наукового середовища.</p> <p>5. Здатність до організації та забезпечення навчального процесу, комунікації та взаємодії у міжкультурному просторі.</p> <p>6. Здатність управляти науковими проектами та складати пропозиції щодо міжнародного наукового співробітництва</p>
Мовні компетентності МК	<p>1. Здатність представляти наукові результати в усній і письмовій формі державною та іноземною мовою, спроможність спілкування у міжкультурному середовищі</p>
7 – Програмні результати навчання	
	<p>1. Володіти професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії; осмислювати основні категорії мистецтва в аспекті філософської парадигми.</p> <p>2. Володіти методологією і методами наукового аналізу у сфері розвитку мистецької діяльності; компетентно вирішувати професійні питання усіх етапів і складових процесу наукового дослідження.</p> <p>3. Застосовувати знання з методології, методики та практики процесу наукового дослідження; володіти основами аналізу попередніх науково-теоретичних досліджень; застосовувати методiku формування змістових та структурних складових дослідження.</p> <p>4. Представляти наукові результати іноземною мовою в усній та письмовій формі; адекватно оперувати термінологічним апаратом.</p> <p>5. Знати засади теорії розвитку вітчизняної та зарубіжної культури і мистецтва; застосовувати в практиці аналізу культури закономірності культурологічного моделювання.</p> <p>6. Оформлювати результати дослідження відповідно до сучасних вимог наукового середовища; представляти науковій спільноті результати дослідження у вигляді наукових публікацій; презентувати усно та письмово результати дослідження на наукових конференціях.</p> <p>7. Організовувати педагогічну взаємодію; моделювати навчальний процес з урахуванням міжкультурної специфіки аудиторій.</p> <p>8. Управляти науковими проектами; надавати пропозиції щодо</p>

	<p>фінансування наукових досліджень.</p> <p>9. Орієнтуватися в процесі становлення і подальшого розвитку сучасної дизайнерської практики та застосовувати механізм її аналізу; знати сучасний стан наукової літератури за обраною спеціальністю.</p> <p>10. Знати основні концепції, теоретичні та практичні проблеми історії розвитку дизайнерської діяльності.</p> <p>11. Обирати оптимальні методи викладання матеріалу, планувати власну науково-педагогічну діяльність.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Специфічні характеристики кадрового забезпечення	Професорсько-викладацький склад відповідає кадровим вимогам чинним Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти. Частка тих науково-педагогічних працівників, хто має науковий ступінь та/або вчене звання — 100%; частка тих, хто має науковий ступінь доктора наук та/або вчене звання професора — 54,5%
Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення	Лекційні аудиторії із мультимедійним обладнанням. Лабораторії та майстерні за фахом
Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення	Бібліотечний ресурс. Інформаційне та наочне забезпечення навчального процесу рідкісними виданнями
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	—
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонньої угоди між ХДАДМ та Держаним Університетом ім. Яна Длугоша (м. Ченстохова, Польща)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Наявна можливість для фізичних осіб

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
<i>Спеціальні (фахові) дисципліни</i>			
ОК 1.	Теоретичні основи вивчення дизайнерської практики	6	іспит
ОК 2.	Актуальні напрями і тенденції дизайн-проекткування	4	іспит
<i>Загальнонаукові (філософські) дисципліни</i>			
ОК 3.	Філософія мистецтва	5	іспит
<i>Дослідницькі дисципліни</i>			
ОК 4.	Актуальні проблеми наукових досліджень в сфері мистецтвознавства	3	залік
ОК 5.	Методологія наукових досліджень в сфері мистецтвознавства	3	залік

ОК 6.	Педагогічний практикум	4	залік
Мовні дисципліни			
ОК 7.	Іноземна мова в науковій діяльності	8	іспит
Загальний обсяг обов'язкових компонент		33	
Вибіркові компоненти ОП			
Спеціальні (фахові) дисципліни			
<i>Вибірковий блок 1</i>			
ВБ 1.1.	Актуальні проблеми практики візуальних комунікацій	4	залік
ВБ.1.2.	Актуальні проблеми предметно-середовищного дизайну	4	залік
ВБ.1.3.	Естетичні проблеми дизайну	4	залік
Загальнонаукові (філософські) дисципліни			
<i>Вибірковий блок 2</i>			
ВБ 2.1.	Теорія і практика культурологічного моделювання	3	залік
ВБ 2.2.	Мистецтво в контексті сучасного культурного процесу	3	залік
Дослідницькі дисципліни			
<i>Вибірковий блок 3</i>			
ВБ 3.1	Теорія і практика редагування наукового тексту	3	залік
ВБ 3.2	Культура наукової мови	3	залік
<i>Вибірковий блок 4</i>			
ВБ 4.1	Теорія і методика мистецької освіти	3	залік
ВБ 4.2	Моделювання педагогічної діяльності	3	залік
<i>Вибірковий блок 5</i>			
ВБ 5.1	Управління науковими проектами	3	залік
ВБ 5.2	Організація наукової діяльності	3	залік
Загальний обсяг вибірових компонент ГД		16	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		49	

2.2. Структурно-логічна схема ОП

	I курс		II курс		III курс		IV курс	
	1 семестр	2 семестр	3 семестр	4 семестр	5 семестр	6 семестр	7 семестр	8 семестр
ОК 1					ДІ			
ОК 2					ДІ			
ОК 3								
ОК 4								
ОК 5								
ОК 6								
ВБ 1.1					ДІ			
ВБ 1.2					ДІ			
ВБ 1.3					ДІ			
ВБ 2.1								
ВБ 2.2								
ВБ 3.1								
ВБ 3.2								
ВБ 4.1								
ВБ 4.2								
ВБ 5.1								
ВБ 5.2								

ДІ – докторський іспит

2.3. Структура науково-дослідницької роботи аспіранта*

Науково-дослідницька робота аспіранта	Навчально-теоретична підготовка аспіранта
I рік	
<i>Перший семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Подання заявки на тему дисертаційного дослідження 2. Затвердження теми дисертаційного дослідження 3. Збір матеріалу за темою дослідження 4. Визначення актуальності предмету, об'єкту дослідження, обрання методів та формування структури дисертації 5. Звіт 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання екзаменаційно-залікової сесії
<i>Другий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Написання плану-проекту дисертації 2. Аналіз науково-теоретичних досліджень та фахової літератури 3. Збір матеріалу за темою дослідження 4. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 5. Звіт 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання екзаменаційно-залікової сесії
II рік	
<i>Третій семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз інформаційних джерел та наукової літератури і написання першого розділу 2. Збір матеріалу за темою дослідження 3. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 4. Звіт 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання екзаменаційно-залікової сесії.
<i>Четвертий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Завершення роботи над першим розділом. 2. Узагальнення методології дослідження. 3. Збір та аналіз матеріалу за темою дослідження. 4. Публікації у фахових виданнях, затвердженнях МОН України. 5. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях. 6. Звіт. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування аудиторних занять. 2. Складання екзаменаційно-залікової сесії.
III рік	
<i>П'ятий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота над структурними розділами дисертаційного дослідження. 2. Робота над додатками дисертаційного дослідження. 3. Публікації у закордонних фахових наукових виданнях, зокрема, що включені до міжнародних наукометричних баз цитування Scopus/WOS. 4. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях. 5. Звіт. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проходження педагогічного практикуму. 2. Складання докторського іспиту (ДІ) зі спеціальності.
<i>Шостий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота над структурними розділами дисертаційного дослідження. 2. Робота над додатками дисертаційного дослідження. 3. Публікації у фахових виданнях, затвердженнях МОН України. 4. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях. 5. Звіт. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складання заліку з педагогічного практикуму.
IV рік	
<i>Сьомий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Завершення роботи над третім розділом та загальними висновками дисертаційного дослідження. 2. Оформлення результатів дослідження відповідно до сучасних вимог наукового середовища. 3. Робота над візуальним матеріалом дисертаційного дослідження. 4. Публікації у фахових виданнях, затвердженнях МОН України. 5. Обговорення дисертації на засіданнях кафедр. 6. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях. 7. Розгляд роботи на розширеному засіданні випускової кафедри. 	
<i>Восьмий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Коригування тексту дисертації згідно з зауваженнями розширеного засідання випускової кафедри. 2. Отримання висновку від сертифікованої системи щодо відсутності фактів плагіату. 3. Отримання висновку наукового керівника. 4. Подання заявки щодо отримання академічної довідки про 	

виконання плану ОНП. 5. Подання заявки щодо проведення попередньої експертизи наукової роботи та надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.	
--	--

* За погодженням із рішенням наукового керівника, структура науково-дослідницької роботи аспіранта може зазнати певних змін в залежності від індивідуальної траєкторії його підготовки.

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньої-наукової програми «Дизайн» зі спеціальності 022 Дизайн проводиться у формі публічного захисту дисертаційної роботи на засіданні спеціалізованої ради закладу вищої освіти, відповідно до постанови КМУ від 6 березня 2019 р. № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії». Під час захисту відповідно до законодавства радою забезпечується аудіофіксація (запис фонограми) та відеофіксація. Запис (звукзапис, відеозапис) такого засідання ради оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти (наукової установи) не пізніше наступного робочого дня з дати проведення засідання та зберігається на відповідному веб-сайті не менше трьох місяців з дати набрання чинності наказом закладу вищої освіти (наукової установи) про видачу здобувачеві диплома доктора філософії.

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ВБ 1.1	ВБ 1.2	ВБ 1.3	ВБ 2.1	ВБ 2.2	ВБ 3.1	ВБ 3.2	ВБ 4.1	ВБ 4.2	ВБ 5.1	ВБ 5.2
СК 1	+																	
СК 2		+																
СК 3								+	+	+								
ЗК 1			+															
ЗК 2											+	+						
ДК 1				+														
ДК 2					+													
ДК 3						+												
ДК 4													+	+				
ДК 5															+	+		
ДК 6																	+	+
МК 1							+											

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам освітньо-наукової програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ВБ 1.1	ВБ 1.2	ВБ 1.3	ВБ 2.1	ВБ 2.2	ВБ 3.1	ВБ 3.2	ВБ 4.1	ВБ 4.2	ВБ 5.1	ВБ 5.2
ПРН 1			+	+														
ПРН 2	+				+													
ПРН 3				+	+													
ПРН 4							+						+	+				
ПРН 5											+	+						
ПРН 6							+						+	+				
ПРН 7						+									+	+		
ПРН 8																	+	+
ПРН 9	+			+			+	+	+	+								
ПРН 10	+	+		+						+								
ПРН 11						+									+	+		

7. Перелік навчальних дисциплін і практик та спеціальних компетентностей

Шифр	Навчальні складові	Компетентності
1	Спеціальні (фахові) дисципліни	
C.01	Теоретичні основи вивчення дизайнерської практики	Здатність орієнтуватись в процесі становлення і подальшого розвитку дизайнерської практики, застосовувати механізм її аналізу та знання сучасного стану наукової літератури за обраною спеціальністю
C.02	Актуальні напрями і тенденції дизайн-проекування	Здатність використовувати знання сутності провідних мистецьких концепцій, теоретичних та практичних проблем з історії вітчизняної та зарубіжної дизайнерської діяльності
C.03	<i>Актуальні проблеми практики візуальних комунікацій / Актуальні проблеми предметно-середовищного дизайну / Естетичні проблеми дизайну</i>	Здатність орієнтуватись у сучасних проблемах дизайну
2	Загальнонаукові (філософські) дисципліни	
3.01	Філософія мистецтва	Здатність до володіння професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії, осмислення основних категорій мистецтва в аспекті філософської парадигми
3.02	<i>Теорія і практика культурологічного моделювання / Мистецтво в контексті сучасного культурного процесу</i>	Здатність володіти знаннями з теорії розвитку вітчизняної та зарубіжної культури і мистецтва, аналізувати та формувати культурологічні моделі
3	Дослідницькі дисципліни	
Д.01	Актуальні проблеми наукових досліджень в сфері мистецтвознавства	Здатність аналізувати наукові питання та виявляти проблеми в сфері розвитку мистецької діяльності
Д.02	Методологія наукових досліджень в сфері мистецтвознавства	Здатність формувати методику проведення наукового дослідження для отримання достовірного результату, компетентно вирішувати професійні питання усіх етапів і складових процесу наукового дослідження
Д.03	Педагогічний практикум	Здатність застосовувати знання на практиці, обирати оптимальні методи викладання матеріалу, планувати власну науково-педагогічну діяльність
Д.04	<i>Теорія і практика редагування наукового тексту / Культура наукової мови /</i>	Здатність надавати та презентувати наукові результати в усній і письмовій формі відповідно до сучасних вимог наукового середовища
Д.05	<i>Теорія і методика мистецької освіти / Моделювання педагогічної діяльності</i>	Здатність до організації та забезпечення навчального процесу, комунікації та взаємодії у міжкультурному просторі
Д.06	<i>Управління науковими проектами / Управління науковою діяльністю</i>	Здатність управляти науковими проектами та складати пропозиції щодо міжнародного наукового співробітництва
4	Мовні дисципліни	
M.01	Іноземна мова в науковій діяльності	Здатність представляти наукові результати в усній і письмовій формі іноземною мовою, спроможність спілкування у міжкультурному середовищі